C/2025/2782

2025.5.22.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2025. május 13.)

az euroövezet gazdaságpolitikájáról

(C/2025/2782)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 136. cikkére, összefüggésben annak 121. cikke (2) bekezdésével,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([1]) és különösen annak 3. cikke (3) bekezdése a) pontjára,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre ([2]) és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) Az eurocsoport – a nem euróövezeti tagállamokat is magában foglaló formációban – 2024. november 4-én nyilatkozatot adott ki az európai gazdaság versenyképességéről (a továbbiakban: az eurocsoport nyilatkozata), amelyben hangsúlyozta, hogy – ambiciózus beruházások és strukturális reformok révén – sürgős fellépésre van szükség az Uniónak a termelékenység, az innováció és a versenyképesség terén mutatkozó lemaradásának kezelése érdekében. E fellépésre való felhívást később megerősítette az Európai Tanács is, amely 2024. november 8-án kiadta az új európai versenyképességi megállapodásról szóló budapesti nyilatkozatot (a továbbiakban: az Európai Tanács nyilatkozata). Az eurocsoport nyilatkozata és az Európai Tanács nyilatkozata „Az európai versenyképesség jövője” című jelentés (a továbbiakban: a Draghi-jelentés) és a „Jóval több mint piac” című jelentés (a továbbiakban: a Letta-jelentés) átfogó következtetéseit tükrözi, és kifejezésre juttatja az Unió gazdasága előtt álló kihívásokkal és lehetőségekkel kapcsolatos közös elképzelést. E nyilatkozatok képezik – az (EU) 2024/1263 rendelet, az (EU) 2024/1264 tanácsi rendelet ([3]) és az (EU) 2024/1265 tanácsi irányelv ([4]) 2024. április 30-i hatálybalépését követően – az új gazdasági kormányzási keret (a továbbiakban: a keret) végrehajtásának kontextusát. A keret az államadósság fenntarthatóságának biztosítására irányul, valamint – reformok és kiemelt beruházások révén – előmozdítja a fenntartható és inkluzív növekedést. A tagállamok által a keret alapján eddig benyújtott középtávú tervek a versenyképesség javítását célzó reformokra és beruházásokra helyezik a hangsúlyt. Az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlás – a gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének részeként – értékelést ad az euroövezet makrogazdasági politikájáról, ideértve mind a költségvetési, mind a nem költségvetési szempontokat. Ezen ajánlás – a kulcsfontosságú makrostrukturális és intézményi kihívások, valamint az euroövezet egészéhez és annak tagállamaihoz együttesen intézett prioritások és ajánlások kiemelésével – platformot biztosít az euroövezeti tagállamok közös érdekű területeire vonatkozó szakpolitikai megbeszélésekhez.

([1]) HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) HL L 306., 2011.11.23., 25. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) A Tanács (EU) 2024/1264 rendelete (2024. április 29.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló 1467/97/EK rendelet módosításáról (HL L, 2024/1264, 2024.4.30,, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).
([4]) A Tanács (EU) 2024/1265 irányelve (2024. április 29.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló 2011/85/EU irányelv módosításáról (HL L, 2024/1265, 2024.4.30,, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

(2) Az euroövezet figyelemreméltó makrogazdasági és társadalmi rezilienciát mutatott, a gyors dezinflációt a foglalkoztatásra gyakorolt minimális hatás mellett vészelve át. Az euroövezetnek a sokkhatások elnyelésére és az újbóli fellendülésre való képessége – amint az a Covid19-világjárványra és az energiaválságra adott válaszából is kitűnt – szintén hozzájárult e pozitív eredményhez. E reziliencia nagyrészt az Unió – többek között az Európai Központi Bank (EKB) – és a tagállamok által kellő időben tett, határozott és együttes szakpolitikai válasznak köszönhető, ami segített megvédeni a gazdaságot a jelentős válságokkal szemben. E tekintetben számos tagállam 2019. évi kiegyensúlyozott költségvetési helyzete, a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezésének gyors aktiválása, valamint az olyan új uniós eszközök, mint a NextGenerationEU és a SURE – a többéves pénzügyi kerettel (a továbbiakban: MFF) együtt – kulcsfontosságú költségvetési mozgásteret biztosítottak az euroövezet számára, lehetővé téve a hatékony költségvetési válaszadást. Az euroövezetnek az elmúlt évtizedben végbement strukturális átalakulása is fokozta annak rezilienciáját. A munkaerőpiacok rugalmasabbá váltak, és a pénzügyi rendszerek jóval stabilabbnak bizonyultak, mint a globális pénzügyi válság idején. A Covid19-világjárvány utáni időszakban a magánfogyasztás profitált egy erős munkaerőpiacból és szakpolitikai támogatási intézkedésekből, még ha a megtakarítási ráta magas is maradt. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (a továbbiakban: RRF) és más uniós alapok támogatták a közberuházásokat. A magánberuházások – különösen 2022 óta – a pénzügyi feltételek szigorításával és a széles körű globális makrogazdasági bizonytalansággal összefüggésben sokkal kevésbé bizonyulnak dinamikusnak. Mindeközben a nettó export a gyenge importdinamika miatt enyhén pozitívan járul hozzá a GDP növekedéséhez, ugyanakkor a közelmúltban az exportra hatást gyakorolnak a növekvő kereskedelmi fragmentáció és korlátozások. A jövőt tekintve, a reál-GDP-növekedés – a 2023. évi 0,4 %-ot követően – várhatóan 2024-ben is visszafogott, mintegy 0,8 %-os marad, 2025-ben azonban 1,3 %-ra és 2026-ban 1,6 %-ra emelkedik. 2025-ben és 2026-ban a tartós, jóllehet lassúbb reálbéremelkedésnek és foglalkoztatottság-növekedésnek köszönhetően várhatóan az erőteljesebb lakossági fogyasztás lesz a gazdasági aktivitás gyorsulásának hajtóereje. A következő két évben az összberuházás – a fellendülő magán-, valamint a jelentős nemzeti és uniós finanszírozású közberuházások támogatásával – várhatóan fokozatosan növekedni fog, míg a külső kereslet élénkülése várhatóan az exportot fogja támogatni.

(3) Az általános infláció az energiaválság nyomán megugrott (az euroövezeti átlagot tekintve, 2022 októberében 10,6 %-ra), de az előrejelzések szerint 2025-ben 2,1 %-ra csökken, és 2026-ban még tovább esik, 1,9 %-ra. Az euroövezeten belüli inflációs különbségek – amelyek 2022-ben kiszélesedtek – időközben szintén szűkültek, és várhatóan a korábbi átlagok körül maradnak. A dezinflációs folyamat elsősorban azon külső tényezők hatásának csökkenését tükrözi, amelyek az elmúlt három évben az energia, az élelmiszerek és a szolgáltatások árának jelentős növekedéséhez vezettek. Mutatja az EKB által hozott határozott szakpolitikai intézkedések hatását is. A kezdeti inflációs hullámra válaszul, az EKB végrehajtott egy sor kamatemelést az inflációs várakozások stabil szinten tartása és az árak megfékezése céljából, megkezdve ugyanakkor az eszközportfólióinak csökkentését is. A monetáris politikai restrikció mértékét a közelmúltban mérsékelték annak biztosítása céljából, hogy az infláció tartósan az EKB által meghatározott 2 %-os középtávú inflációs cél szintjén stabilizálódjon.

(4) A munkaerőpiacok 2024-ben a gyengülő gazdasági aktivitás ellenére is erősek maradtak. 2022 vége és 2024 közepe között a foglalkoztatottság 3 millió fővel nőtt az euroövezetben, és a munkahelyek száma rekordmagasságot ért el. A foglalkoztatás bővülése korcsoporttól, nemtől és iskolázottsági szinttől függetlenül jelentős volt. A munkaerőpiaci részvétel szintén nőtt, 2024-ben új csúcsot érve el, mindazonáltal – különösen a nők, a fiatalabb és az idősebb munkavállalók, a romák és a fogyatékossággal élő személyek számára – továbbra is maradnak kihívások. Sok más fejlett gazdasághoz hasonlóan az euroövezetnek is származtak előnyei a jelentős – többek között Ukrajnából és más területekről érkező – migrációs beáramlásokból, amelyek hozzájárultak a munkaerő-kínálathoz, és egyes ágazatokban és országokban segítettek csökkenteni a munkaerő- és szakemberhiányt. Az euroövezeti munkanélküliségi ráta 2024 októberében az eddigi legalacsonyabb szinten, 6,3 % körül stabilizálódott. A növekvő tendenciát mutató munkaerő- és szakemberhiány, amelyet a munkaképes korú népesség csökkenése és az új készségek iránti kereslet okoz – és fokozza a világjárvány miatti recesszióból való gyors kilábalás – a közelmúltban némileg mérséklődött. Mindazonáltal számos iparágban jelentős marad a munkaerőhiány. A vállalkozások számottevő nyeresége és mérlegének javulása hozzájárult az erőteljes munkaerő-kereslethez. A közelmúltban azon vállalkozások aránya, amelyek a munkaerőt a termelésüket korlátozó tényezőnek nyilvánítják, és a betöltetlen álláshelyek aránya is esett a történelmi csúcsaikhoz képest, jóllehet továbbra is magas mindkettő, és meghaladja a világjárvány előtti szinteket.

(5) 2023-ban és 2024-ben a magas inflációval jellemzett környezetnek és a feszes munkaerőpiacnak köszönhetően nőttek a nominálbérek. 2024 második negyedévében az egy munkavállalóra jutó nominálbér – 2023 azonos időszakával összevetve – 4,5 %-kal (euroövezeti átlag) nőtt, ami a 2023-ban megfigyelthez képest némileg alacsonyabb arány. A Bizottság 2024. őszi előrejelzése 2024-re erőteljes nominálbér-növekedést prognosztizált, amely 2025-ben várhatóan mérséklődni fog. A reálbérek, amelyek 2022-ben és 2023 első felében csökkentek, 2023 harmadik negyedévében javulni kezdtek. A nyereségrészesedés elmúlt évekbeli növekedése és az ezt követő csökkenése arra utal, hogy a vállalkozások – áremelés helyett – a haszonkulcsok csökkentésével semlegesítik a bérnövekedést. A reálbérek jelenlegi fokozatos emelkedése nagyrészt felzárkózási dinamikákat tükröz, a nominálbér

és a termelékenység növekedésére vonatkozó jelenlegi várakozások pedig láthatóan összhangban vannak a 2 %-os középtávú inflációs célhoz való visszatéréssel. A jövedelemeloszlás alján lévő jövedelmeket az elmúlt évben kormányzati transzferek és minimálbér-emelések egyaránt támogatták. Azonban a megfelelő bérek és a minőségi munkahelyek előmozdítása érdekében további erőfeszítésekre van szükség, mivel a szegénység kockázata továbbra is csak marginálisan alacsonyabb, mint 2019-ben, és a háztartásoknak az energiaválság idején megnőtt pénzügyi nehézségei továbbra is jelentősek, mind a legalacsonyabb, mind az alacsonyabb közepes jövedelmű háztartások esetében.

(6) Az euroövezet hosszú ideje küzd strukturális problémákkal, amelyek hatással vannak a versenyképességére. Ezek közé tartoznak a stagnáló termelékenység, a belső piaci akadályok, az elégtelen magánberuházás, a korlátozott innováció és a digitális technológiák korlátozott elterjedése, a magas energiaárak és az adminisztratív terhek. A teljes tényezőtermelékenység-növekedés – a termelékenységnek a foglalkoztatás és a tőke növekedését figyelmen kívül hagyó mérőszáma – az elmúlt évtizedekben más hasonló nemzetközi régiókhoz, mint például az Egyesült Államokhoz képest nagyobb mértékben stagnált. Ez a helyzet aggályokat vet fel azzal kapcsolatban, hogy az euroövezet képes-e fenntartani a versenyképességét a gyors technológiai változások által jellemzett globális környezetben. E kihívások kezeléséhez sokoldalú megközelítésre van szükség. Az említett megközelítés magában foglalja az innováció felgyorsítását, továbbá a fejlett digitális és kibocsátásmentes, illetve alacsony kibocsátású technológiák és infrastruktúrák fejlesztését, többek között az üzleti modellek kiigazításának ösztönzése és a szakemberhiány kezelése révén, valamint szükség esetén a digitális infrastruktúrához való hozzáférés javítása révén. Továbbá, továbbra is döntően fontos elősegíteni az innováció ágazatok és vállalkozások körében való terjesztését, növelni a munkaerő készségeit, különösen a zöld és a digitális készségeket, valamint csökkenteni az adminisztratív terheket, fenntartva ugyanakkor a szakpolitikai célokat és a zöld megállapodás (Green Deal) normáinak védelmét. Szintén kulcsfontosságú az euroövezet versenyképességének fokozásához a belső piacnak – az akadályok felszámolása, valamint a belső piaci szabályok helyes végrehajtása, jobb alkalmazása és érvényesítése révén történő – elmélyítése, különösen az uniós tőkepiacok integrálásával. Emellett a nemzetközi versenytársakéhoz képest magasabb energiaárak rontják számos iparág költség-versenyképességét. Ez hátrányos helyzetbe hozza a vállalkozásokat, különösen a kőolajra és földgázra támaszkodó, energiaigényes iparágakat.

(7) Az Unió globális szinten az alapkutatás tekintetében kiemelkedik, a kutatás-fejlesztésre (K+F) fordított közkiadásai hasonló szintűek, mint a versenytársaié, de le van maradva az alkalmazott kutatás és a kutatási eredmények piacképes termékekké való átalakítása, különösen a csúcstechnológiai digitális innováció területén. Rendkívül fontos, hogy az euroövezet és az Unió ne maradjon le más jelentős gazdaságok mögött a jelenlegi innovációs tendenciák – ideértve a zöld átállást, a digitalizációt, a mesterséges intelligenciát (MI), a félvezetőket és a kvantum-számítástechnikát, az űrtechnológiát és a biotechnológiát – tekintetében. Tekintve növekvő jelentőségüket, a stratégiai digitális technológiákkal kapcsolatos kapacitások fejlesztése és az Unió erősségeinek kiaknázása alapvető fontosságú az Unió globális technológiai vezető szerepének, technológiai szuverenitásának és rezilienciájának megerősítése, valamint az Unió nyitott stratégiai autonómiájának fenntartása érdekében. Emellett a tudás és a tehetség európai országok közötti mobilitásának útjában álló akadályok gátolhatják az Unió innovációs, termelékenységi és versenyképességi potenciáljának teljes körű megvalósítását. A termelékenység növeléséhez szükség lesz – különösen a magánszektor részéről – az innováció felgyorsítására és a K+F-beruházások fellendítésére, többek között olyan célzott és jól kalibrált közszektorbeli K+F-beruházások révén, amelyek ösztönözhetik a magánszektorbeli K+F-erőfeszítéseket. Létfontosságúvá vált a humántőkébe való beruházás, mivel a gazdaságok szembesülnek a gyors technológiai és demográfiai változás okozta nyomással. Míg Európában összességében javul a felsőfokú végzettség megszerzése, a fiatalok alapkészségekkel kapcsolatos teljesítménye aggasztó mértékben romlik, és a felnőttek tanulásban való részvétele terén túlságosan korlátozott az előrehaladás, ami a közeljövőben gátolja az oktatási eredmények és a termelékenység javulását. Ezenkívül, a kettős digitális és zöld átálláshoz új készségek fejlesztésére van szükség, az alapkészségektől a fejlettebb és speciálisabb készségekig. Mindezen kihívásokat célzott oktatási és képzési kezdeményezések útján kell kezelni a teljes életciklus során. Az oktatás, a képzés és a készségfejlesztés előtérbe helyezésével az Unió fellendítheti az innovációt, a termelékenységet és a versenyképességet.

(8) Az uniós vállalkozásoknak támogató feltételekre van szükségük a méretgazdaságosság elősegítése, valamint a növekedésük és a kapacitásbővítésük előmozdítása, továbbá a globális piacokon való boldogulásuk segítése érdekében. A felmérések azt mutatják, hogy a szabályozási környezet összetettsége, valamint a többszörös beszámolási kötelezettségek és a bonyolult adózási szabályok megléte gyakran nyomást gyakorolnak a vállalkozások befektetési döntéseire és terjeszkedési kilátásaira az euroövezetben és az Unióban. A kritikus fontosságú nyersanyagokhoz és technológiákhoz való hozzáférést befolyásoló geopolitikai feszültségek, geofragmentációs kockázatok, kereskedelmi korlátozások és gazdasági biztonsági aggályok szintén hatással vannak a növekedésükre. A körforgásosabb gazdaságra való átállás felgyorsítása segítene kezelni a kritikus fontosságú nyersanyagok hiányát, miközben az Unió nemzetközi partnereivel közös beruházások ösztönzése - többek között a Global Gateway és a Team Europe megközelítés révén - tovább erősítheti az európai ipar versenyképességét. Az erőforrásoknak magas

termelékenységnövekedési potenciált mutató ágazatok számára történő mozgósítása megkívánja a tőke- és munkaerő-átcsoportosítást akadályozó szűk keresztmetszetek felszámolását. Az energiapiacon a villamosenergia-hálózatok megfelelő és költséghatékony összeköttetéseinek kialakítása, valamint a már meglévő – különösen a határokon átnyúló – összeköttetések hatékony kihasználása elengedhetetlen a termelők és a fogyasztók kiterjedt földrajzi területeken át történő összekapcsolásához. Emellett a keresletoldali válaszadás lehetővé tétele, a rugalmasság szerepének növelése és az energiaköltségek csökkentéséhez való hozzájárulás érdekében elengedhetetlen az energiahatékonyság növelése, valamint a kibocsátásmentes, illetve alacsony kibocsátású technológiák bevezetése és alkalmazása, többek között energiaközösségek révén. A szükségtelen adminisztratív terhek felszámolása, valamint az engedélyezés egyszerűsítése és gyorsítása támogathatja az üzleti tevékenységet és a beruházásokat. A középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt strukturális reformok – így például az uniós alapok által támogatottak – segítenek fokozni a tagállamok versenyképességét. A fenntartható és inkluzív növekedés és fejlődés hozzájárul az európai régiók közötti egyenlőtlenségek csökkentéséhez, és előmozdítja a felfelé irányuló társadalmi konvergenciát. Azonban a belső piacban rejlő teljes potenciál – több mint 30 évvel annak létrehozása után – továbbra is kiaknázatlan. A nemzeti szintű termelékenység fokozására irányuló szakpolitikákat lehetne jobban azonosítani, priorizálni és összehangolni. A tagállamok nem mindegyike hozott létre e célból nemzeti termelékenységi testületet, vagy használta ki hatékonyan a létrehozott testületben rejlő potenciált. A szabályozási konvergencia és a gazdasági integráció intenzívebbé tétele előmozdíthatja a magánberuházásokat, a termelékenységet és az innovációs kapacitást, valamint az Unióban működő vállalkozások ellátási láncainak diverzifikációját és biztonságát. Az Uniónak körültekintően kell majd eljárnia egyfelől a nyitott kereskedelemben való további részvétel és a gazdasági biztonság megerősítése, és másfelől a tisztaipar-megállapodás (Clean Industrial Deal) céljainak elérése, ugyanakkor egyenlő globális versenyfeltételeknek a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokkal szembeni piacvédelmi eszközök további használata révén történő biztosítása közötti lehetséges kompromisszumokat illetően. Ez mind tagállami, mind uniós szinten összehangolt megközelítést és szakpolitikai komplementaritást igényel.

(9) Az euroövezetben bőséges mértékű megtakarítások állnak rendelkezésre. E megtakarítások, ha azokat a tőkepiacokon keresztül termelőberuházásokba csatornáznák be, jelentős finanszírozási támogatást nyújthatnak a zöld és digitális átálláshoz, segítve a versenyképességi rés bezárását. Az euroövezeti vállalkozások nagy része finanszírozási forrásként a bankszektorra támaszkodik, ám az elmúlt években a szigorú, bankalapú finanszírozási feltételek megnehezítették számukra a befektetést. Azonban a vállalkozások számára a hitelköltségek – az alapkamatlábak csökkenésével összhangban – egyre alacsonyabbak. A kockázati tőke és a nem banki finanszírozás – különösen az innovatív vállalkozások számára – nem áll rendelkezésre olyan mértékben, mint az Egyesült Államokban. Bár a közberuházások – az RRF és más uniós alapok támogatásával – szerepet játszhatnak, az euroövezet versenyképességének fokozásával járó kihívás kezelése – ugyanakkor a zöld és digitális beruházások támogatása – jelentős magánfinanszírozási szükségleteket von maga után. A nyitott, integrált és jól működő tőkepiacok fontosak az innovációba áramló magánberuházások támogatása, és az említett beruházási kihíváshoz szükséges megfelelő finanszírozás nyújtása érdekében. A Letta-jelentés és a Draghi-jelentés által javasolt európai megtakarítási és beruházási unió előmozdíthatja a versenyképes és jól működő pénzügyi és bankszektort a növekedés támogatása, a versenyképesség javítása, valamint annak elősegítése érdekében, hogy a magánmegtakarításokból álló hatalmas vagyon becsatornázása megfelelő finanszírozást biztosítson beruházási lehetőségek számára. Ez összességében hozzájárulhat az innováció, az ipari dekarbonizáció, valamint a zöld és digitális átállás könnyebb finanszírozásához. Mindazonáltal a beruházásra érdemes projektek körének növelése az euroövezetben megkövetelné az áru- és szolgáltatáspiacok mélyebb integrációját és a szabályozás egyszerűsítését is. Az eurocsoport nyilatkozatában az eurocsoport újólag megerősítette elkötelezettségét a bankunió kiteljesítése mellett, összhangban a nem euróövezeti tagállamokat is magában foglaló formációban ülésező eurocsoport 2022. június 16-i nyilatkozatával.

(10) A közelmúltbeli válságok és a szükségessé vált szakpolitikai reakció következtében néhány euroövezeti tagállamban nőtt az államadósság, és jelentős hiány alakult ki. Ezen örökség – a társadalom elöregedésével kapcsolatos növekvő költségekkel együtt – a következő években kihívások elé állítja a költségvetési fenntarthatóságot. A politikai döntéshozóknak költségvetési tartalékokat kell létrehozniuk, és beruházásokat kell végrehajtaniuk a méltányos zöld és digitális átállásba, a társadalmi és gazdasági rezilienciába – ideértve a szociális jogok európai pillérét is –, az energiabiztonságba és szükség esetén a védelmi képességek kiépítésébe. Ezen egyensúly megvalósítása meg fogja követelni a közkiadások körültekintő rangsorolását és a szakpolitikák koordinációját annak biztosítására, hogy a fenntartható és inkluzív gazdasági növekedés megvalósításához és a reziliencia fokozásához szükséges beruházásokat támogatni lehessen. A prudens költségvetési politikák hozzá fognak járulni a kiegyensúlyozott gazdaságpolitikai kombinációhoz, miközben a pénzügyi stabilitás kulcsszerepet fog betölteni az euroövezet gazdasági alapjainak megerősítése és a globális gazdaságban elfoglalt pozíciójának biztosítása terén. Az új gazdasági kormányzási keret, valamint különösen a nettó kiadások növekedésének a Stabilitási és Növekedési Paktum végrehajtása során történő, egyetlen operatív mutatóként való alkalmazása várhatóan növelni fogja az automatikus stabilizátorok szerepét az euroövezetben.

(11) Az euroövezeti tagállamokban az átlagos GDP-arányos államadósság – miután 2021 első negyedévében tetőzött – folyamatosan csökken, 2023 végére elérve a GDP 88,9 %-át. Az aggregált adósságráta 2024–2025-ben várhatóan elhanyagolható mértékben emelkedik a GDP 89,6 %-ára. Ezen előre jelzett növekedés az adósságszolgálattal kapcsolatos magasabb kiadásokat és a nominális GDP növekedésének a csökkenő infláció miatti lassulását tükrözi,

miközben a magas elsődleges hiány továbbra is nyomást gyakorol az adósságdinamikára. Ezzel egyidejűleg az SFA-tételek (stock-flow adjustments) 2024–2025-ben várhatóan adósságnövelő tényezővé válnak. Az államadósság-ráta országonként eltérő: 2025 végére a legtöbb tagállam GDP-arányos államadóssága várhatóan alacsonyabb lesz mint 2020-ban. Azonban tizenegy euroövezeti tagállam még mindig 60 % feletti adósságrátával rendelkezne, közülük öt 100 % felettivel. Mivel az euroövezet adósságállománya továbbra is meghaladja a világjárvány előtti szintet, és számos tagállam néz szembe fenntarthatósági kihívásokkal, az államadósság fenntarthatóságának biztosítása és a költségvetési tartalékok helyreállítása érdekében – az új gazdasági kormányzási kerettel összhangban – tartós, differenciált, fokozatos és reális adósságcsökkentési stratégiákra van szükség. A reformok és a beruházások ugyanakkor fokoznák a GDP-növekedést, hozzájárulva a költségvetési fenntarthatósághoz is. Az euroövezetbeli költségvetési irányvonal 2024-ben a becslések szerint restriktív, nevezetesen a GDP 0,5 %-a volt, és 2025-ben az előrejelzések szerint enyhén restriktív, nevezetesen valamivel a GDP 0,25 %-a felett lesz. Az új költségvetési keretrendszer megfelelő végrehajtása 2026-ban is enyhén restriktív euroövezetbeli költségvetési irányvonalat eredményezne. Az elmúlt években jellemző, erőteljes expanziós irányvonal után ez megfelelőnek tűnik az euroövezet tekintetében, bár az egyes tagállamok között – különösen egyéni költségvetési helyzetüket figyelembe véve – jelentős különbségek mutatkoznak. Tekintettel arra, hogy tovább kell javítani a költségvetési fenntarthatóságot, és folyamatosan támogatni kell a jelenlegi dezinflációs folyamatot, prudens szakpolitikákra van szükség. A reformokkal és beruházásokkal együtt megvalósuló fokozatos és differenciált költségvetési konszolidáció, valamint az RRF és más uniós alapok rendelkezésre állása alkalmas lehet a gazdasági növekedés fenntartására és a potenciális növekedés ösztönzésére az euroövezeten belül.

(12) Az államháztartás megerősítése elengedhetetlen a jövőbeli válságok kezeléséhez, valamint a nyugdíj-, az egészségügyi és a tartós ápolási-gondozási rendszerek fenntarthatóságának biztosításához. Az előrejelzések szerint emelkedni fognak az idős korral összefüggő kiadások – a tagállamok közötti jelentős eltérésekkel –, különösen a nyugdíjak, valamint az egészségügyi ellátás és a tartós ápolás-gondozás emelkedő költségei miatt. Az államháztartás szükséges kiigazítása kihívást jelent, rávilágítva arra, hogy körültekintően kell kezelni a bevételeket és a kiadásokat. Az euroövezeten belül az elmúlt két évtizedben átlagosan a GDP 45,6 %-a körüli szinten maradtak az állami bevételek, miközben a pénzügyi válság és a Covid19-világjárvány idején megugrottak a kiadások. A bevételi hányad 2024-ben várhatóan növekedést mutatott az erős munkaerőpiachoz kapcsolódó adóbevételekből és társadalombiztosítási járulékokból származó többletbevételek miatt, és az előrejelzések szerint 2025-ben – a diszkrecionális bevételi intézkedéseknek – köszönhetően tovább fog emelkedni. Az adóbevételek jelenlegi összetétele azonban lehet, hogy nem mindig optimális, és az euroövezetben a munkát terhelő adóék más fejlett gazdaságokhoz képest viszonylag magas. Ez különösen azzal összefüggésben releváns, hogy a munkaerőpiaci részvételt egy erős munkaerőpiacon kell maximalizálni, ahol aggodalomra ad okot a munkaerőhiány. Előnyös volna az adóterhek áthelyezése a munkát terhelő adókról más olyan adókra – így például az ingatlanadóra vagy a környezetvédelmi adókra –, amelyek kevésbé befolyásolhatják a növekedést, és kevésbé torzító hatásúak. Az adó- és szociális ellátórendszerekben alkalmazott ösztönzők célzott felülvizsgálata, valamint aktív munkaerőpiaci szakpolitikák, továbbá a minőségi és megfizethető kisgyermekkori nevelés és gondozás, illetve tartós ápolás-gondozás biztosítása segíthetnek enyhíteni a munkaerőhiányt, mindamellett fenntartva a stabil bevételi forrásokat, és támogatva az államháztartás szükséges kiigazítását. Az agresszív adótervezés, az adókikerülés és az adókijátszás kezelésére irányuló intézkedések is hatékonyabbá és méltányosabbá tehetik az adórendszereket, ugyanakkor támogathatják a helyreállítást, és növelhetik a bevételeket. Bár a GDP-arányos kiadások teljes összege 2021 óta csökkent, a Covid előtti szinthez képest továbbra is magas. A kiadási arány az előrejelzések szerint 2024–2025-ben a GDP 49,6 %-a körül stabilizálódik, mivel a magasabb kamatkiadások ellensúlyoznák az elsődleges folyó kiadásoknak az új uniós költségvetési keretrendszer végrehajtásához kapcsolódó visszafogását.

(13) Az euroövezet pénzügyi rendszere – a gyorsan emelkedő kamatlábak mellett is – szilárdnak bizonyult, és jelenleg bizonytalan makrogazdasági környezettel néz szembe, amelyet visszafogott hitelkereslet és számos tagállam ingatlanszektorának sebezhetősége jellemez. Az elmúlt években a magas vállalati jövedelmezőség – a szigorúbb finanszírozási feltételek ellenére is – segített a vállalkozásoknak törleszteni az adósságaikat. A gyenge gazdasági növekedés és az emelkedő munkaerőköltségek azonban növelhetik egyes ágazatok sebezhetőségét. Így különösen, a kereskedelmi ingatlanok árai meredeken csökkentek, aggályokat vetve fel az adósságszolgálattal kapcsolatban, miközben a lakásárak alakulása a tagállamok körében jelentős eltéréseket mutatott. A bankszektor rezilienciáját szilárd prudenciális keretek támasztották alá, beleértve a magasabb tőkekövetelményeket és a hitelfelvevői alapú intézkedések alkalmazását is. A nemteljesítő hitelek szintje továbbra is alacsony, de több jel is romlásra utal az ingatlanszektorban. A növekvő árnyékbankszektor szintén sebezhetőségeket mutat ott, ahol a likviditási rést nem mérséklik, és túlzott mértékű a tőkeáttétel. Az említett sebezhetőségek – hirtelen piaci korrekció esetén – felerősíthetik az árkiigazításokat,

AJÁNLJA, hogy az euroövezeti tagállamok a 2025–2026-os időszakban hozzanak intézkedéseket egyénileg – többek között a helyreállítási és rezilienciaépítési tervük végrehajtása révén – és együttesen az eurocsoporton belül a következők terén:

1. **Versenyképesség**

Sürgősen mozdítsák elő a termelékenységet azáltal, hogy megkönnyítik a forrásoknak a magas termelékenységű ágazatokhoz és a magas termelékenységi potenciállal rendelkező ágazatokhoz történő újraelosztását az áru- és szolgáltatáspiacok működésének javítása és további integrációja, valamint strukturális reformok révén. Kezeljék az innovációs ökoszisztémák széttagoltságát, és erősítsék meg az úttörő innovációk generálására való képességüket, többek között az élvonalbeli digitális és kibocsátásmentes, illetve alacsony kibocsátású technológiák és infrastruktúra terén, valamint fokozzák az új digitális és kibocsátásmentes, illetve alacsony kibocsátású technológiák és innovatív tevékenységek szélesebb körű bevezetését. Ösztönözzék a vállalkozásokat az alkalmazott kutatásba és innovációba való beruházásra, valamint a piacképes termékekre történő átállásra. Hajtsanak végre olyan szakpolitikákat, amelyek ösztönzik a digitális és csúcstechnológiai megoldásoknak a vállalkozásokban történő alkalmazását. Fokozzák a vállalkozások hatékonyságát és az optimális méret elérésére való képességét, nevezetesen a belső piac elmélyítése révén. Javítsák az üzleti környezetet a szükségtelen adminisztratív terhek és szabályozási bonyolultság csökkentése révén, valamint a beruházások előtt álló akadályok felszámolása révén, megőrizve ugyanakkor a szakpolitikai célkitűzéseket. Biztosítsák, hogy az iparpolitika ténylegesen a stratégiai ágazatokra és technológiákra irányuljon, biztosítva ugyanakkor, hogy az állami támogatásokat európai szinten koordinálják, és azok ne torzítsák az egyenlő versenyfeltételeket a belső piacon, továbbá hatékonyan járuljanak hozzá az euroövezet versenyképességéhez és nyitott stratégiai autonómiájához. Ösztönözzék a vállalkozói készséget és az új vállalkozások létrehozását.

A növekedés és a beruházások támogatása, valamint a versenyképesség javítása érdekében – a versenyképes és jól működő pénzügyi és banki ágazat előmozdítása révén – mielőbb hozzanak létre egy európai megtakarítási és beruházási uniót. Teljesítsék ki a bankuniót azáltal, hogy folytatják a munkát annak valamennyi lezáratlan eleme terén, összhangban az eurocsoport nem euroövezeti tagállamokat is magában foglaló formációja által 2022 júniusában kiadott nyilatkozattal, továbbá véglegesítsék a válságkezelési és betétbiztosítási keretrendszer reformját. Tegyenek előrelépést a tőkepiaci unióra vonatkozó, 2020. évi cselekvési terv függőben lévő intézkedései terén, és biztosítsák a már elfogadott intézkedések gyors végrehajtását, valamint folytassák az eurocsoport által 2024 márciusában kiadott, a tőkepiaci unió jövőjéről szóló nyilatkozatban azonosított intézkedésekkel kapcsolatos munkát annak érdekében, hogy mély, jól működő és integrált európai tőkepiacokat biztosítsanak a fogyasztók és a vállalkozások javára. Javítsák a vállalkozások – különösen az innovatív kkv-k – számára a növekedést és befektetést támogató megfelelő finanszírozáshoz való hozzáférést, továbbá bővítsék a polgárok számára a tőkepiacokon a befektetési lehetőségek nagyobb választékához való hozzáférést. Célzott pénzügyi eszközökön keresztül mozgósítsanak uniós támogatást, hogy javítsák a kkv-k számára – különösen innovációs és terjeszkedési célokra – a tőkéhez való hozzáférést, ezáltal maximalizálva az uniós finanszírozás hatását. Mobilizáljanak kockázati tőkét – különösen az induló és növekvő innovatív vállalkozások számára – jól működő és integrált európai tőkepiacokon keresztül, az Unión belüli és azon kívüli megtakarítások és kockázati tőke becsatornázásának céljából.

Mozdítsák elő a munkaerő továbbképzését és átképzését, valamint minőségi munkahelyek létrehozását a termelékenység növelése érdekében, nevezetesen a demográfiai változásokkal összefüggésben, továbbá a méltányos zöld és digitális átállás támogatása érdekében. Növeljék tovább a munkaerőpiaci részvételt, többek között az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák erősítésével. Az oktatási eredmények javítása, valamint a készségek iránti kereslet és azok kínálata közötti jobb megfelelés biztosítása érdekében fejlesszék az oktatási és képzési szakpolitikákat, beleértve a szakképzésre vonatkozó szakpolitikákat is.

Mozdítsák elő a kritikus technológiákra, infrastruktúrákra és a közös prioritást élvező területekre – így például a digitális és zöld átállásra, az energiabiztonságra és a védelmi képességek kiépítésére – irányuló tárgyi és immateriális beruházásokat a magántőke mozgósítása és a szükséges közberuházások biztosítása révén, elkerülve ugyanakkor a belső piac torzulásait. Ösztönözzék a K+F-be irányuló beruházásokat, különösen a következők révén: a beruházások keretfeltételeinek javításával megkönnyítik a magánszektorbeli kiadásokat, strukturális reformokat hajtanak végre, és javítják a közfinanszírozás koordinációját, különösen uniós szinten. Folytassák a helyreállítási és rezilienciaépítési tervek gyors végrehajtását, és használják ki teljes mértékben a kohéziós politikai programokat. Fokozzák a termelékenység növelését célzó szakpolitikai fellépés hatékonyságát annak biztosításával, hogy az intézkedéseket megfelelően azonosítják, összehangolják és priorizálják, többek között a kormányzás javítása, a helyi és regionális hatóságok bevonása, valamint a nemzeti termelékenységi testületek hatékonyabb igénybevétele révén.

2. **Reziliencia**

Segítsék elő az alulreprezentált csoportok – különösen a nők, a fiatalok, az idősek, az alacsony képzettségűek, valamint a fogyatékossággal élő személyek és a migráns háttérrel rendelkező személyek – munkaerőpiaci integrációját. Számolják fel a munkaerőpiaci részvétel útjában álló akadályokat, többek között a kisgyermekkori neveléshez és gondozáshoz, valamint a tartós ápolás-gondozáshoz való hozzáférés és azok minőségének javítása révén. Hozzanak intézkedéseket a harmadik országbeli állampolgárok rossz munkafeltételeinek javítása és hiányszakmákban való foglalkoztatás céljából történő, szabályozott jogszerű migrációjának megkönnyítése céljából, a méltányos munkaerő-mobilitással komplementaritásban, valamint kiaknázva az Unión belüli munkaerő-kínálatot és -készségeket.

A nemzeti gyakorlatokkal összhangban és a szociális partnerek szerepének tiszteletben tartása mellett erősítsék meg a fenntartható bér- és termelékenységnövekedést támogató feltételeket, különösen az alacsony és közepes jövedelműek tekintetében. A béregyeztetésnek figyelembe kell vennie a relatív versenyképességi dinamikát, és el kell kerülnie, hogy hozzájáruljon az euroövezeten belül a versenyképességgel kapcsolatos tartós különbségekhez. Biztosítsák a szociális

partnerek hatékony bevonását a szakpolitikai döntéshozatalba, és erősítsék meg a szociális párbeszédet. Iparágakon átívelően mozdítsák elő a munkahelyi egészségvédelmet és biztonságot. Az új technológiák bevezetésekor alkalmazzanak emberközpontú megközelítést.

Erősítsék meg a munkavállalási ösztönzőket az adóterheknek a munkától való átirányításával, többek között az adó- és a szociális ellátórendszer célzott reformja révén. Lépjenek fel a szegénység elleni küzdelem terén a megfelelő és fenntartható szociális védelmet és befogadást szolgáló rendszerek megőrzésével és megerősítésével, többek között a megfizethető és fenntartható lakhatáshoz való hozzáférés javításával.

Dolgozzanak ki és hajtsanak végre átfogó, uniós szintű stratégiát a hatékony villamosításra és a zöld átállásra vonatkozó nemzeti stratégiák kiegészítése és összekapcsolása céljából, többek között a megújuló energia termelésének és használatának jelentős növelése, valamint az importált fosszilis tüzelőanyagok használatának további csökkentése révén. Így különösen, a kellő mértékű, költséghatékony és eredményes villamosenergiahálózat-összeköttetések – különösen a határokon átnyúló összeköttetések – kulcsfontosságúak az energiatermelők és a fogyasztók kiterjedt földrajzi területeken át történő összekapcsolásához. Fokozzák a kedvezőtlen fejleményekre – ideértve az éghajlatváltozással és a természettel kapcsolatos, illetve geopolitikai kockázatokat is – való felkészültség javítására irányuló erőfeszítéseket, különösen az ilyen kockázatoknak leginkább kitett régiókban.

3. **Makrogazdasági és pénzügyi stabilitás**

Az államadósság fenntarthatóságának javítására és a fenntartható gazdasági növekedés előmozdítására irányuló új költségvetési keretrendszernek való megfelelés biztosítása érdekében, biztosítsák, hogy a nettó kiadások növekedése a tagállamok egyikében se haladja meg a Tanács által ajánlott maximális szintet. Ennek megfelelően differenciált költségvetési kiigazításokat, valamint 2025-ben és 2026-ban összességében enyhén restriktív euroövezeti költségvetési irányvonalat kell eredményeznie.

A költségvetési stratégiák meghatározásakor javítsák a kiadási és bevételi intézkedések minőségét és hatékonyságát. Csökkentsék az adókikerülést és -kijátszást, küzdjenek az agresszív adótervezési stratégiákkal szemben, és hangolják össze a költségvetési stratégiákat olyan szakpolitikai célkitűzésekkel, mint például az adótehernek a munkáról kevésbé torzító hatású adóalapokra való átirányítása.

Kövessék nyomon a makroszintű pénzügyi stabilitást érintő, az eszközminőséggel és az eszközök átárazásával kapcsolatos kockázatokat, ideértve az éghajlattal és a környezettel kapcsolatos kockázatokat is, és erősítsék meg a nem banki pénzügyi közvetítő ágazatra vonatkozó szabályozási eszköztárat, adott esetben az azonosított kockázatok kezelése és enyhítése érdekében.

A gazdasági és monetáris unió (GMU) elmélyítésére irányuló további lépések során vegyék figyelembe az Uniónak a Covid19-válságra adott átfogó gazdaságpolitikai válasza kialakításából és végrehajtásából levont tanulságokat. Tegyenek további előrelépést a GMU elmélyítése terén, az Unió belső piacának maradéktalan tiszteletben tartása mellett, valamint az euroövezeten kívüli tagállamok irányában nyitott és átlátható módon. Folytassák az euro nemzetközi szerepének megerősítését, és tegyenek további előrelépést a digitális euróval kapcsolatos munka terén.

Kelt Brüsszelben, 2025. május 13-án.

a Tanács részéről

az elnök

A. DOMAŃSKI